

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

IX. De Datario, & aliis Datarix Officialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

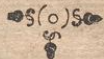
jurisdictionem, & ob annexum munus fixi Consultoris dictæ Congregationis seu tribunalis Inquisitionis, Tum etiam, quia cum ad præscriptum Apostolicarum Constitutionum ad decorandum clerum regularem, congruat aliquos Religiosos Cardinalium Collegio cooptare, ille reputari solet gradus valde proximus hinc dignitati, ut praxis pluries probavit; Ac ultra præmissa est etiam fixus, & continuus concionator Palatii seu familiae Papæ in consuetis prædicationis temporibus, Adventus scilicet & Quadragesimæ.

10 Officium Auditoris domestici Papæ est de jure potius aulicum, seu privatum, quam publicum, vel curiale, dum apud antiquos Præcticos, aliosque Doctores, mentionem facientes de Officialibus Papæ, & Curia, de hoc ministro non agitur, quoniam in sensu aliquorum Auditorum Papæ est Auditor Camera, sicut probabilior videatur sensus aliorum, quod Auditor Camera esset potius Auditor Camerarii, ut in sua sede, infra disc. 34. Istaque partes privati Auditoris Papæ, antiquitus probabilior implebat dictus Magister S. Palatii, ut supra.

Istius autem Officialis munus, principaliter consistit in adjuvando Pontificem in studiis, quando interveniat in Congregationibus, sive in aliis negotiis per se ipsum explicandis, in Consistorio vel in Aula, sive in Signatura gratiæ, eo modo, quo faciunt omnes Auditores Cardinalium, ac etiam Prælatorum; Atque ab aliquo moderno tempore, nostra ætate, illi injuncta est cura se informandi de qualitatibus eorum, qui Papæ proponantur pro regimine Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum.

In forensibus autem, juxta pariter modernam introductionem, ejus munus principaliter versari videtur in iis, quæ concernunt recursum ad Signaturam Gratia, ideoque de hoc agitur infra in dictæ Signaturæ rubrica particulari discursu 30.

11 Alii verò aulici officiales, ut sunt Præfectus cubiculi, Pincerna, Dapifer, Eleemosynarius, & alii, nullam habent jurisdictionem, ac propterea nullam figuram faciunt in ordine hierarchico Curia Romanæ; Bene verum, quod primum præsertim munus Præfecti cubiculi, esse solet magnæ existimationis, & quandoque exerceri per seniorem nimumque qualificatum Prælatum, qui transferit per gradus, & munera, etiam majora, ideoque mereatur dici proximus purpure, ad quam ab hoc munere transitum fieri frequens praxis docet; Ut præsertim nuper ea docuit in Clemente X. qui alteri Clementi immediato prædecessori post plura etiam primaria munera laudabiliter exercita Episcopi Camerinentis, Nuntii Neapolis, Nuntii Collegii Cardinalium ad Principes Italia, Et Secretarii Congregationis Episcoporum, & Regularium, ad hoc munus assumptus, fuit successor immediatus; Ideoque ad Curiam aulicam potius, quam ad forenses istorum, & aliorum officialium munera pertinent.

Card. de Luca. Relatio Curia Romanæ.

DISCURSVS IX.

De Datario, ac aliis Dataria Officialibus.

S V M M A R I V M.

- 1 De agentibus de hac materia Dataria, & de vocabulo Datarii.
- 2 Quale sit institutum Auctoris in universa hac relatione.
- 3 Quare expediat antiquum statum scrutari, & scire.
- 4 In quo consistat æquivocum scriptorum, de quibus num. 1.
- 5 In quo propriè consistat munus Datarii, & quod ipse non conscribat literas.
- 6 Quæ sint negotia, quæ transeunt per Datariam.
- 7 Quæ negotia antiquitus per Papam explicabantur.
- 8 Et per quæ organa hodie dicta antiqua negotia transeunt.
- 9 Quæ concessionem fiebant per Penitentiarium, & hodie fiunt per Datariam.
- 10 Multa negotia quæ expediuntur per Datariam, sunt moderna.
- 11 De origine, & introductione reservationum, & affectionum Apostolicarum in beneficiis.
- 12 Quod per reservationes penè annihilata sit potestas Ordinariarum in collatione beneficiorum.
- 13 De quo tempore, & ubi ceperint reservationes Apostolicæ beneficiorum.
- 14 De causa introductionis officii Datarii.
- 15 Gratia anterior prævalet, ac attendi debet.
- 16 Quale item sit munus, vel officium Datarii.
- 17 De etymologia vocabuli, vel nominis Datarii.
- 18 Quibus personis hoc Datarii munus injungatur, & præsertim Rota Auditoribus.
- 19 Cardinales non vocantur Datarii, sed Prodatarii.
- 20 De Subdatario, & per obitum.
- 21 De munere Datarii in præparando negotia Papæ proponenda, & de signatura supplicationum.
- 22 De eodem Subdatario.
- 23 De data, quæ apponitur supplicationibus signatis.
- 24 De primo, & secundo revisore, aliisque officialibus, & quod isti aliqua cancellent.
- 25 De registratione quæ gratiam perscit.
- 26 Datarius potest lacere supplicationes signatas ante registrationem.
- 27 Sola supplicatio sine literis non sufficit, & quando fecus.
- 28 Ex stylo Dataria, & Cancellaria desumitur voluntas Papæ, & regulatur materia surreptionis.
- 29 De stylo Datarie.
- 30 De conclusione quod in Papa non detur ignorantia iuris, unde deriver.
- 31 De controversiis forensibus, & contentiosis quæ in Dataria habeantur.
- 32 Datarius declarat voluntatem Papæ.
- 33 Contra assertiones Datarii non admittuntur probationes.
- 34 An credatur attestacionibus Datarii post dimissum officium.
- 35 De transumptis literarum Apostolicarum earum, quæ forma hodierna.
- 36 De gratis quæ signantur in forma Concessum.

Ec 2

Mo.

Modernus rerum Dataria scriptor. *Amayden de stylo Datarie capitul. 1. & 2.* agendo de huius vocabuli Datarii, etymologia, huiusque muneris antiquitate, seu introductione, & antiquitus hic officialis divertit à Vicecancellario, Ad hanc diversitatem probandam, multa recenset antiqua diplomata Apostolica, in quorum subscriptionibus, ille Cardinalis, qui cancellarius, vel scribæ munus gerebat, non semper Cancellarium se enunciat, sed quandoque bibliothecarium, & quandoque seriniarum, vel sub aliis titulis & nuncupationibus.

2. Quamvis autem meum non sit istas, ut plurimum superfluas, antiquitatis quæstiones assumere, dum institutum directum solum est ad publicam utilitatem, ex solo motivo charitatis, præsertim erga externos, ut acturi negotia in Curia Romana, sciant quam viam aggressuri sint; Sive ut ab eadem Curia in partibus, expeditiones habentes, earum speciem seu qualitatem agnoscant, atque à malis Curialibus, vel crumenarum iniquis tortoribus, non decipiantur; Hinc propterea, neglecta antiqui rerum status indagatio, pro dicto instructivo sine, ac regulatione rerum præsentium, non incongruum est, aliquid super origine, vel antiquo statu perferuari, ut ad meliorem officii, vel tribunalis cognitionem deveniat.

3. Equivocum itaque videtur illud præfati Moderni scriptoris, ex dictis diversis antiquorum diplomatum subscriptionibus, inferre ad hoc munus Datarii, quoniam, quidquid sit de diversitate, inter antiqua munera Archidiaconi, Cancellarii, Archiviarii, Seriniarii, Scribæ, Bibliothecarii vel similia, Non tamen exinde inferri potest, ad antiquitatem huius officii Datarii, Tum quia, attento antiquo statu, Curia Papa, nullum ferè expediebat negotium, ex his, quæ hodie ad Datariam pertinent ut infra; Tum etiam quia, ex lectura Indultorum Apostolicorum, aliarumque concessionum, quæ per literas in forma bullarum, seu privilegiorum, concessa apparent, ad hoc munus datarii inferri non potest.

4. Siquidem, attento etiam hodierno statu, ipsa nec negotia, quæ per organum Datarii à Papa explicantur, reducuntur ad dictam formam literarum Apostolicarum, per diversum organum Cancellaria, cum subscriptionibus (pro negotiorum diversa qualitate) Vicecancellarii, aliorumque Cancellaria officialium, non autem Datarii, cuiusque officialium, quorum munus est solum circa supplicationes originales, in quibus gratiæ per Papam concessæ continentur; Et ex quibus, postquam per omnia Datarie organa, legitime transierunt, adeunt perfecte, & authenticæ matrices dici valeant, Vicecancellarius, eiusque officiales literas solemnes, quæ bullæ vulgo dicuntur, conficiunt, tanquam per speciem illius publici instrumenti, quod in publicam formam probantem, à matrice, seu ab originali imbreviatura, in forma magis lata, & solemniori, per notarium redactum sit, ut partibus tradatur, ad probationem & executionem, ita fingendo duos eiusdem contractus, vel dispositionis Notarios diversos; Unum scilicet, ad quem pertineat rogatum vel stipulationem facere, in matrice, vel prothocollo; Et alterum ad quem perineat, ex

eadem matrice, vel prothocollo; publicum reassumere instrumentum in forma solemniori; Et per consequens clarum æquivocum est ex antiquarum bullarum subscriptionibus, ad istud Datarii munus inferre.

Potissimè quia (ut præmissum fuit,) in illis antiquioribus temporibus, quæ ab eodem Scriptore expendantur; Papa fortè nihil, vel parum, se ingerat in illis negotiis, circa quæ penè totum Datarii munus hodie versatur; Ut nempe sunt collationes beneficiorum reservatorum vel affectuorum, Nec non reservationes pensionum super eisdem; Ac dispensationes matrimoniales, atque dispensationes puta super natalibus, vel super irregularitate, aut super bigamia, vel super etate, & similes; Ac etiam sunt Apostolica beneplacita super alienationibus bonorum Ecclesiæ; Vel concessionibus officiorum venalium, & similia, quæ omnia moderna sunt, dictis antiquis temporibus incongrua, quando Papa uti Papa, non autem uti Episcopus particularis Urbis, solum se ingerere videbatur in provisionibus Cathedralium, & Metropolitanarum, & aliorum Monasteriorum; Sive in novis earundem Cathedralium, & Metropolitanarum erectionibus, Aut in earum, & aliorum Monasteriorum exemptionibus, à Metropolitanano, vel Ordinario respectivè, recipiendo sub immediata B. Petri, ac Sedis Apostolicæ jurisdictione, & protectione; Aut in illis indultis & privilegiis, quæ pro bono fine, ita illorum temporum conditione exigente, etiam circa spiritualia, Principibus secularibus, vel Republicis, aliisque Universitatibus concedebantur; Et ex quibus deinde in abusum transeuntibus, tot eidem Sedi damna, & præjudicia irrepserunt; Atque super his, antiqua diplomata Apostolica circumferuntur.

Ista vero non sunt negotia Datarie, neque per Datarii Organum explicantur; Si quidem, Cathedralium, & Metropolitanarum, & aliorum monasteriorum provisiones, novæque erectiones, vel uniones, aut divisiones, vel concessionis pallii, expediuntur per viam Consistorii, Et sic per organum Vicecancellarii à quo expediuntur literæ; Atque alia indulta, de quibus supra, hodiè, vel pariter per Consistorium, & sic per organum Cancellaria, non autem Datarie, vel per alterum organum Secretarii Brevium expediuntur *disc. præced.*

5. Moderna verò sunt, ferè omnia negotia, quæ ad Datariam pertinent; Siquidem præfate dispensationes, tam matrimoniales, quam alia (aliquibus gravissimis & insolitis casibus exceptis,) usque ad recentia tempora Pij IV. adeo unius tantum sæculi decursus accedat, concedebantur per organum Penitentiarie ut infra in eius particulari rubrica advertitur; Idemque sequebatur in beneplacitis Apostolicis super alienatione bonorum Ecclesiæ, vel in aliis Apostolicis assensibus seu confirmationibus. *infra discursu 12.*

Collatores verò beneficiorum reservatorum, exceptis illis Urbis quæ à Papa conferebantur tanquam Episcopo, & Joci Ordinarii sunt recentes, ob recentem usum reservationum, & affectionum Apostolicarum; Magisque recentes sunt reservationes pensionum ecclesiasticarum super eisdem beneficiis, vel super Cathedralibus, & Metropolitanis, ac

ac Monasteriis; Ac etiam modernus est usus venalium, vel gratuitarum concessionum aliquorum officiorum Romanæ Curie.

Quatenus enim ad beneficiorum reservationes, vel affectiones Apostolicas, & successivè ad reservatorum collationem pertinet; Juris communis, vel sacrorum Canonum dispositione attendita, omnia ecclesiastica beneficia, tam curata, quam non curata, cujuscumque qualitatis, etiam dignitatem præ se ferentia, quocumque tempore, in quocumque loco, & ex cujuslibet possessoris morte naturalis, vel civili vacent, pertinent ad Episcopum, vel Ordinarium, in cujus diocesi vel territorio sita sint, nisi lex foundationis, vel antiqua consuetudo, aut alter legitimus titulus, alteri inferiori ac privato collatori extraordinarium seu accidentalem facultatem tribuat; *in de benef. disc. 1. & seqq.* Ad eum Papa, præter provisionem Cathedralium, & Metropolitanarum, & aliarum Monasterialium seu Collegiatarum, cum territorio separato per viam propriæ electionis, vel creationis, seu per viam confirmationis, electionis, vel nominationis, aliâ non haberet collationem beneficiorum, nisi ordinariam ratione particularis Episcopatus Urbis, vel aliam nimiam raram jure devolutionis, tam ab Ordinario, quam à Metropolitanano; Paulatim verò ad preces eius familiarium, aliorumve Aulicorum, vel Curialium, cupientium provideri de beneficiis in propria diocesi existentibus, inolevit usus, quod Papa illos ordinarios collatoribus commendaret, præsertim postquam irrepsit usus dandi Ecclesias Cathedrales, & Metropolitanas ac etiam monasteriales in commendam Cardinalibus, & Prelatis, aliique Romanam Curiam sequentibus, absque onere residentie; Unde propterea dici ceperunt provisiones ordinariæ, ad commendationem Papæ; Multumque rari erant casus, in quibus ordinario collatore in civiliter Papæ commendationem parvi faciente, ipse uteretur eius alibi insinuata potestate. Ordinarii Ordinatorum, præveniendos locales Ordinarios in collatione beneficiorum; aliisque exercitio ordinariæ jurisdictionis ac potestatis; *supra disc. 2.*

Ab hoc initio ortum duxerunt omnes Apostolicæ reservationes, & affectiones, per quas, vel ratione temporis, vel ratione personæ, aut ratione rei, seu qualitatis beneficii, aut ob accidentalem appositionem manuum Papæ occasione resignationis, vel coadjutorie, præfata Ordinariorum jurisdictionis seu facultas, valde restricta est, Siquidem translata Sede Apostolica in Galliam, in Civitate Avenionensi circa annum 1324, introduci cepit reservatio personalis, & realis aliquorum scilicet nimium qualificatorum beneficiorum seu dignitatum, dum prius vigeat localis eorum, quæ vacarent in Curia Papæ, vel per mortem aliquorum eiusdem Curie qualificatorum Officialium; Deindeque paulatim per regulas Cancellariæ sequutæ sunt aliæ reservationes, illa præsertim major magisque generalis temporis, octo scilicet mensium cujuslibet anni; Idque de consequenti vel introduxit, vel nimium ampliavit reservationes pensionum ecclesiasticarum super eisdem beneficiis.

Cum itaque hujusmodi provisiones non publicè in Consistorio, sed privatim in aula, per supplicibus libellos, aut per supplicationes manu Papæ signatas fierent, Casus autem præberet, quod idem Papa ex negotiorum multiplicitate non valens omnia memoria retinere, eadem beneficia pluribus personis conferret; unde propterea continua oriebantur jurgia, super temporis anterioritate, quæ

Card. de Luca. Relatio Curie Romanæ.

etiam beneficialibus, atque in gratiarum concessionibus attendenda est, quod scilicet gratia anterior posteriori præferatur; *Baratt. & add. dec. 421. & passim.* Idcirco quendam privatum potius, seu fiduciarium ministrum, tanquam per speciem Secretarii, ad id deputare congruum fuit, qui curam hujusmodi supplicationum, & expeditionum haberet, atque postquam Papa per eius signaturam gratiam perfecit, ipse adnotaret tempus seu diem, ut ita dignosceretur, quænam essent gratiæ anteriores, & quæ posteriores; Ac etiam (& fortius) ut ita convinci posset, an congruo tempore, gratia petita, & respectivè concessa esset, eo quia absque verisimili noticia mortis, beneficia adhuc non vacata, quando recens vacatio sperabatur, extorqueri solebant, ut etiam hodierna praxis quandoque docet.

Idemque minister, vel officialis qui hanc habebat curam, adnotandi scilicet datam temporis, tanquam rerum beneficialium peritus, gerebat quoque munus Consiliarii, vel Auditoris Papæ ad effectum inspiciendi, eidemque consulendi, an illa vacatio caderet, necne, sub eius reservationibus, ac provisione; Seu quomodo pro beneficiorum qualitate provisio facienda esset, Aut an oratores, qui supplicationes porrigebant, essent digni, ac idonei, nec ne.

Exindè propterea prodit hoc Datarii nomen, seu vocabulum; Non quidem à verbo *dare*, quoniam non ipse, sed Papa dat beneficia, aliasque gratias, sed ab alio barbaro, ac lingue latinæ Professoribus ignoto vocabulo *Datere*, quia scilicet adnotabat datam, quæ in Principum legibus, ac provisionibus, & gratiis, ab antiquo tempore adhiberi consuevit, ut docet tenor plurium Imperialium Constitutionum in Codice, ac etiam docent Apostolicæ Constitutiones, aliaque deplomatata etiam antiqua.

Dictæque circumstantiæ, circa quas Datarii munus vertatur, præsertim Consiliarii summique fiduciarii Papæ causant, ut hoc munus; Prelatis nimium qualificatis, atque in materia beneficiali bene versatis injungi solet; Illudque præsertim quoque gradum, pro frequentiori contingentia purpura proximum; Atque pro nostræ ætatis, seu recordationis praxi, continuatus fuit stylus lex Pontificum à Gregorio scilicet decimo quinto, ad regnantem Clementem Decimum, quod Datarius assumptus fuerit ex Rotæ Auditorio; Sub Gregorio enim decimo quinto, hoc munus exercuit *Merlinus* talis doctrinæ, qualem eius decisiones probant, & qui ob nimiam Pontificatus brevitatem, ad majora non transit; Sub Urbano VIII. successore, assumptus fuit *Cavalerius*, cujus decisionum quoque volumen habemus, qui purpuram assequutus est, Sub Innocentio Decimo successore fuit *Datarius Cecchinus*, pariter Auditor, brevi assumptus ad cardinalitiam dignitatem, in qua etiam continuavit in officio; Sub Alexandro VII. successore, idem officium commendatum fuit *Corrado*, jam qualificato, & docto Cardinali, creato per Innocentium prædecessorem, qui etiam per plures annos Rotæ Auditor fuerat; Idemque sequutum est sub Clemente IX. successore, in pariter qualificato & docto Cardinali *Oribonno*, qui *Corradi* in promotione collega fuit, cujus decisionum volumen habemus; Atque sub Clemente X. regnante ac successore, ad hoc munus evocatus fuit in statu Auditoris Rotæ *Carpinensis*, nunc pariter qualificatus & doctus Cardinalis, ac Urbis Vicarius, qui in eisdem muneris exercitio continuat.

E e 3

E a

Ea verò dignoscitur differentia inter Datarios, qui sint in statu Prælatu- & eos qui cardinalitia dignitate jam polleant, quoniam isti posteriores non Datarii, sed Prodatarii vocantur, fortè quia non congruat eximie cardinalitæ dignitati, assumere officium inferius, ac prælatitium, quod ita provisionaliter, seu jure cujusdam commendationis, per Cardinalem administrari non incongruat.

Ac etiam in eadem nostra ætate, seu recordatione, sub Urbano VIII. ab eodem Rotæ Auditorio, assumi vidimus ad mnnus Datarii Cardinalis Barbarini nepotis, in Legatione de latere ad Reges Catholicum, & Christianissimum: pro pace inter eos in eunda, bellisque componendis; Pamphiliam, qui Cardinalis etiam creatus: eiusdem Urbani successor fuit, sub nomine Innocentii X.

Habet item Dataria plures adjuutores: & officiales, cum distributione inter eos munerum ad eundem finem tendentium: ut ita occurratur fraudibus, quodque adeo gravia negotia fideliter, & bene administrantur, ex quibus duo primis seu majores, unus vocatur *Subdatarius*, qui ex ordine Advocatorum vel Patronorum, in materia beneficii bene tam theoreticè, quam practicè peritus, assumi solet, Et alter vocatur *per obitum*, assumi solitus ex ordine Procuratorum, seu Expeditorum Dataria, in eadem beneficii materia, aliisque Dataria negotiis, practicè, nimium peritus; Istique habentes supplicationes, aliaque negotia inter se bene distributa, esse videntur quidam Assesores, vel consiliarii Datarii, qui cum eorum consilio, in congregationibus quotidie haberi solitis, auditis Partium, vel Expeditorum instantiis, & quandoque etiam contradictoriis, ac examinatis pratenforum qualitatibus, ita bene præparat negotia proponenda Pontifici, cui in audientia quam habet, singulis diebus non impeditis, proponit personas, quæ pro vacantibus beneficiis supplicent, eorum qualitates fideliter referendo ut Papa inter plures eligat, Istaque electione sequuta, eidem porriguntur supplicationes eorum, qui prælecti sunt ac etiam alia, quæ sine hac discussione vel concursu porriguntur, super resignationibus vel coadjutoriis, aut dispensationibus vel provisionibus officiorum aliisque gratis, quas Datarius consulat esse concessibiles, ac stylo non adversari, quas Papa manu sua signat, seu subscribit, huicque functioni assistere solet Subdatarius, qui Papa in aliquibus operibus subscribenti inservit tanquam primus Datarii minister bene informatus: & qui in casu infirmitatis, vel alterius impedimenti Datarii dictas eius vices, cum Papa explet.

Undè propterea quandoque praxis docuit, quod per mortem, vel per dimissionem defecto Datario, Pontifex istum ministrum ad principale Datarii munus assumere consuevit, utpote jam fiduciarum, & jam informatum, ut pro nostra pariter recordatione praxis docuit in Urbano VIII. & Innocen. X. Signatis supplicationibus manu Papæ, Datarius ad proprias regrediens mansiones, in eadem die, vel in altera, prout sibi pro negotiorum qualitate, oportunitate videatur, datam adjecit, quam aliquando, ex superventis melioribus informationibus, negare solet, ac potest, undè propterea supplicatio, quamvis signata inanis remanet; Sequuta verò data supplicationes illorum negotiorum, pro quibus componenda solvatur; transeunt per manus illius, qui componendæ officialis vel administrator sit, ne aliàs illorum negotiorum expeditio sequi valeat, deindeque istæ, ac alia, in

quibus hic officialis se non ingerit, per organum cujusdam alterius officialis qui *Misus* dicitur, transeunt per manus aliorum duorum officialium, qui sint hujusmodi negotiorum valde practici, & qui primo, si unus deindeque Alter omnes supplicationes revident, deindeque nuncupantur primus, & secundus Revisor, istique eandem supplicationes quamvis signatas, & datatas, in plerisque corrigunt ac reformant, clausulas addendo, vel minuendo, & pleraque etiam cancellando, seu interlineando, etiam ea, quæ narrari debent pro validitate gratiæ, sed pro stylo incongruum reputatur enarrari in literis desuper expediendis; *juxta casum enunciatum tit. de benef. disc. 36.* Et postquam per istos approbata, & correctæ sint, transeunt ad manus alterius officialis, qui Registrator, seu magister registratorum dicitur, isque eas bene recognitas, quod scilicet per manus ut supra transeunt, distribuit, registratoribus inferioribus, qui eas fideliter registrant in libris, seu registris bene ordinatis, quæ in tempora in Apostolico Archivio reponi solent; Alique adsunt officiales, & præsertim ille parvæ datæ, & quidam particularis revisor dispensationum matrimonialium, qui gerit eas partes in hoc gratiarum genere super revisione, ac reformatione supplicationum, quas generaliter dicti alii revisores gerunt.

Per hunc autem registrationis actum, sequi dicitur omnimoda gratiæ perfectio: adeo, jus quæsitum dicatur gratiato, non autem prius *de benef. disc. 42.* dum antequam ista perficiantur, gratia esse dicitur, potius, in via, quam in termino; Ad instar eorum quæ habemus in materia testamentorum, donec sunt in via, non adhuc redacta ad ultimum terminum testandi, *de testamen. disc. 13. cum seqq.* dum non solum isti officiales, supplicationes jam signatas, & datatas, corrigere, seu reformare possunt, addendo vel minuendo, & aliqua cassando; Verum etiam Datarius habet in facultatibus eas etiam prohibito lacerandi, vel alias retinendi, *dicto tit. de benef. disc. 42.* Sequitque dicto registrationis actu perficientes, consignantur expeditoribus, ut per officiales de quibus *disc. sequenti*, expediatur literæ, quæ pro gratiæ executione ac effectu, necessariae sunt, & sine quibus, ex regula Cancellariae de non judicando juxta formam supplicationis, ipsæ supplicationes, quamvis perfectæ, & registratæ, ut supra, non suffragantur; Aliquibus casibus exceptis, in quibus id receptum fit, puta ubi agatur de exiguis beneficiis duorum ducatorum valorem non excedentibus, aut de pensionum calculationibus, sive de provisionibus aliquorum officiorum vacabilium minoris ordinis, juxta stylum, qui totum facit, atque Dataria, & Cancellariae regulator dicitur.

Undè propterea conclusionem habemus quod Dataria & Cancellaria dicuntur organa Papæ, atque ex earum stylis, eiusdem Papæ voluntas incerti seu regulari solet in quæstionibus subreptionis vel obreptionis aut defectus intentionis. *Manu. decis. 214. Gregor. & add. decis. 150. decis. 115. par. 10. rec. & sæpius.*

Qui autem & quales isti styli sint, non de facile sub ista compendiosa relatione videtur explicabile, cum nimium redoleret evagationem, cum integrum exigat tractatum; De eis autem agunt dicti moderi scriptores, qui de praxi, & stylo Dataria agere professi sunt, ac etiam alii qui praxim dispensationum Apostolicarum pertractarunt, aliaque beneficiarum, apud quos videndum erit;

Atque

Atque aliqua in rerum beneficialium vel pensionum adnotationibus insinuantur, *Amayden. de stylo datariae Corrad. in praxi dispensationum, Lotter. & Gonzal. de benef. & sub tit. de pension. ac etiam sub tit. de judic. agendo de executione literarum Apostolicarum.*

30 Ex tot officialium autem interventu, ac diligentis, manat ea recepta conclusio, quod in iis; quæ juris sunt, in Papa non datur ignorantia, quodque concedendo ea, quæ juri advertantur, ita implicite illi derogare seu dispensare dicatur; Non quod in Papa, qui est homo, ut sunt alii, supponenda sit perfecta, & prompta totius juris scientia, quæ naturaliter est impossibilis, potissimè quia aliquando sunt Pontifices, in aliis quidem scientiis, & facultatibus versati, non tamen iuristæ; Sed ex ista ratione assistentia tot officialium, qui in suis respective materiis sint peritissimi, quod generaliter cuicumque alteri Principi congruit.

31 Quamvis autem hoc Dataria Tribunal, gratiosum potius, quam contentiosum sit, dum gratiæ, quæ per Papam conceduntur per hoc organum explicantur; Adhuc tamen forma contentiosa frequenter in eo dignoscitur, non tamen cum formali tela judiciaria, sed in quadam forma summaria etiam cum interventu Advocatorum, & Procuratorum ore tenus, & in scriptis, præsertim super concernentibus officia Curia, ac etiam materiis beneficialibus, vel in dignoscendo, an suffragantur indulta concessa Cardinalibus, & aliis Prelatis; Vel an suffragetur, beneque facta sit acceptatio alternativæ per Ordinarios, quæ fit per Datarium, unde propterea eius libro deferretur; Sive circa piscatorias impetrationes certo modo, an

32 concedendæ sint, nec ne, ac super aliis, quæ concernant declarationes mentis Papæ, quam Dataris tanquam minister informatus, eiusque organum declarat, *Buratt. dec. 883. in fin. dec. 115. num. 4. & seq. par. 10. rec.*

33 Itq; in suo munere tantæ fidei ac auctoritatis reputatur, ut eius attestacionibus, vel declarationibus, aliisque gestis adeo deferatur, ut neque concedatur facultas probandi contrarium, *dec. 68. num. 8. & seq. par. 5. rec.* In iis tamen quæ asserit vel declarat durante officio, non autem post illud expletum quando regulariter ei non differretur, nisi in casu, quo pro facti qualitate, & circumstantiis, Rota, vel alter Judex, ex officio illum interroget, ideoque regula desuper statui non potest, cum materia arbitraria sit. *Buratt. dec. 835. num. 14. dec. 5. num. 12. p. 10. & rec. insinuat tit. de Regal. disc. 14.*

34 Prout neque regula statui potest circa stylos, dum indies, pro casuum, & inconvenientium contingentiis per Constitutiones Apostolicas, vel per decreta varia sunt provisiones, ut præsertim nostra ætate, sub Innocentio Decimo, praxis docuit super solemnitatibus adhibendis in transumptis literarum Apostolicarum, de quibus in beneficii sede agitur, cum similibus, *de benef. disc. 76.*

35 Quia verò nimis incommodum, ac tædiosum esset, ut Papa negotiorum tanta multitudine pressus, cogatur manu sua signare, ac singulariter recognoscere omnes supplicationes etiam super illis gratis levioribus vel minoribus, quæ de stylo omnibus concedi solent, ac nemini denegari; Hinc proinde ad instar eorum, quæ superius agendo de Secretaria brevium insinuata sunt ex quadam generali delegatione ipsius Papæ Datario, eo ipso quod huic videatur, quod gratia concedi possit, vel de-

beat, supplicationes per eum, aliosque officiales, ac revisores ut supra recognita vel respectivè recognoscendæ pro negotiorum diversa qualitate, nomine Papæ signantur per quemdam officialem in forma concessum, quod scilicet dicitur concessum per Dominum Papam tanquam per viam attestacionis, ut è converso supplicationes, quæ signantur per ipsummet Papam, habent diversam formam per verbum fiat ut petitur, ac juxta illam diversam subscriptionem commissionum forensium, si fiat per viam Signaturæ Gratia, ac alteram Signaturæ iustitiæ, ut in istorum Tribunalium particulari rubrica inferius advertitur.

Iste verò modus signandi commissiones per concessum, quandoque in gravioribus etiam gratiis & negotiis, in quibus supplicationes signantur manu Papæ, praticari solet, quando Papa infirma valetudine, vel alio impedimento detentus id per se ipsum commodè explicare non potest, atque dum hoc munus alicui Cardinali vel alteri nimum qualificatæ fiduciariæ personæ per ipsum Papam committi solet, neque de potestate dubitare fas est.

DISCURSUS X.

De Cardinali Vicecancellario; Et de Cancellariæ Apostolicæ officialibus, eorumque muneribus.

SUMMARIVM.

- 1 Quod istud officium sit antiquissimum, & de ratione.
- 2 De nomine seu vocabulo Vicecancellarii, & cur ita dicatur.
- 3 Quod sit officium magnæ existimationis, & utilitatis.
- 4 Habet titulum suum Sancti Laurentii in Damaso, & ibi annexum insigne Palatium.
- 5 Quæ munera exerceat, sive in quo eius officium versetur.
- 6 Notabilia producit emolumenta, & quæ sint magis considerabilia.
- 7 De scedulis consistorialibus super provisionibus Ecclesiarum, & aliis.
- 8 In eius Cancellariæ Palatio efformantur etiam omnes Bullæ seu literæ Apostolicæ.
- 9 De Officialibus Cancellariæ, nempe de Regente, de Presidentibus parci, & aliis, eorumque muneribus.
- 10 Ista officia sunt venalia, & de ratione remissionis.
- 11 De introductione annatarum, & emolumentorum pro expeditionibus literarum Apostolicarum.
- 12 De congregatione officialium, & expeditorum in Cancellariæ.
- 13 In Palatio Cancellariæ fiunt disputationes publicæ Auditorum Rote, & Advocatorum Consistorialium.
- 14 Quam Presidentiam habeat Vicecancellarius Rote in Auditorio.
- 15 De officio Regentis Cancellariæ circa commissiones causarum.
- 16 Officiales Cancellariæ quam facultatem habeant adjiciendi in literis præter supplicationes.